

**STATSVETENSKAPLIGA
INSTITUTIONEN**

CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)

KANDIDATUPPSATS I EUROPAKUNSKAP

SYDEUROPÉERS ATTITYDER TILL EURON

En jämförande studie över medborgares attityder till euron i Sydeuropa och i övriga Eurozonen

Författare: Felix Ekenstam

Handledare: Linda Berg

Uppsats/Examensarbete:	Kandidatuppsats Europakunskap 15 hp
Program och/eller kurs:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	HT/2017
Examinator:	Roman Martin
Rapport nr:	xx (ifylles ej av studenten/studenterna)
Sidantal:	43
Antal ord:	12377

Abstract

Attitudes towards the euro can be explained by different factors both on the contextual level and on the individual level. Earlier research tend to focus regarding attitudes towards the euro on the comparison between countries within the Eurozone with countries outside the Eurozone. Due to the most recent financial crisis there is a lot of evidence that the Eurozone is not a homogeny. Therefore there is reasons to believe that factors explaining attitudes towards the euro differs depending on which part of the Eurozone is in focus. The purpose of this essay is to broaden the understanding about attitudes towards the euro and that individual factors have a different effect on attitudes towards the euro in South Europe compared to the remaining countries of the Eurozone. The results of my logistical regression analysis shows that individual factors regarding identity have a much stronger effect on attitudes towards the euro in South Europe than in the remaining countries of the Eurozone. Even though economic factors did not differ in effect as much as expected between South Europe and the remaining countries of the Eurozone it is still relevant to understand the complexity behind the formation of attitudes in the Eurozone.

Keywords

Attitudes towards the euro; South Europe; Eurozone; contextual level; individual level; economy; identity

Nyckelord

Attityder till euron; Sydeuropa; Eurozon; kontextnivå; individuell nivå; ekonomi; identitet

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund	5
1.1. Syfte	8
1.2. Disposition	8
2. Teori och tidigare forskning	9
2.1. Förklaringar om medborgares attityder till euron på kontextnivå	10
2.2. Förklaringar om medborgares attityder till euron på individuell nivå	11
3. Forskningsfråga och hypoteser	17
4. Material och metodologiskt tillvägagångssätt	19
4.1 Material	19
4.1.1 Val av region	20
4.1.2 Oberoende och beroende variabler	21
4.1.3 Kontrollvariabler	22
4.2 Metodologiskt tillvägagångssätt	24
5. Resultat	28
5.1 Modell 1	28
5.2 Modell 2	31
5.3 Sydeuropa i relation till övriga Eurozonen	33
6. Diskussion	36
7. Referenser	38
8. Appendix	42
8.1 Bilaga 1. Urval av länder i EB 2017-Spring	42
8.2 Bilaga 2. Variabler i uppsats och i EB 2017-Spring	43

Modell och figurförteckning

Modell 5.1- modell som visar resultat av den logiska regressionsanalysen med fokus på ekonomiska och socio-demografiska variablers påverkan på attityder till euron i Sydeuropa och övriga Eurozonen 28

Modell 5.2- modell som visar resultat av den logiska regressionsanalysen med fokus på identitetsfaktorers påverkan på attityder till euron i Sydeuropa och övriga Eurozonen 31

1. Inledning och bakgrund

Den gemensamma valutan euro har varit ett diskuterat ämne långt innan valutan infördes i EU, år 1999.¹ Inom EU har medborgarna skilda åsikter om euron. En del medborgare är emot den monetära unionen helt och hållet men det finns också många medborgare som anser att den monetära unionen är en förutsättning för att EU-länderna ska komma närmare varandra (Bache et al, 2014). EU hämtar sig än idag från Eurokrisen 2009 och det finns forskare som anser att detta påverkat medborgares attityder till euron negativt. Framförallt på grund av att Eurokrisen lett till en minskad tilltro till EU-institutioner vilket syns i opinionsundersökningar mellan åren 2012-2013 och igen under år 2015 (Farina & Tamborini, 2017).

Det finns olika förklaringar till att medborgare är emot euron och förklaringarna kan delas in i olika huvudgrupper. Huvudgrupperna är förklaringar på kontextnivå och individnivå. Förklaringar på kontextnivå omfattar vanligen den objektiva data som kan beskriva ett lands ekonomiska status. Till dessa hör arbetslöshet- och inflationssiffror, offentliga utgifter med mera. Förklaringar på kontextnivå har inverkan på både attityder och värderingar i Sydeuropa och syftar att öka förståelsen om hur faktorer på kontextnivå påverkar bildandet av attityder till euron (Banducci, Karp & Loedel, 2001). Eftersom de objektiva faktorernas förklaringsnivå är svår att jämföra med individfaktorerens förklaringsnivå har jag gjort en alternativ definition. Förklaringar på kontextnivå kommer i uppsatsen vara hur sysselsättning, inflation och nedskärningar i Sydeuropa påverkar attityden till euron. Det finns en svårighet i att jämföra kontextfaktorer med individfaktorer där tidigare forskning inte visat på någon framträdande relation mellan kontextfaktorer och formering av attityder på individnivå (Tosun, Wetzel & Zapryanova, (2015). Jag kommer därför inte att testa kontextfaktorer i uppsatsens analys på grund av osäkerheten i kopplingen.

Den andra huvudgruppen som omfattar individfaktorer behöver indelas i ytterligare två undergrupper. Individfaktorer kan delas in till individers uppfattningar och individers egenskaper. I uppsatsen undersöks individers uppfattningar om ett lands ekonomiska tillstånd, förtroende för EU som institution, och EU-anknytning. Detta är faktorer som enligt tidigare forskning på området anses påverka attityder till euron. Den andra undergruppen är individers

¹ Monetära unionen infördes 1999 men däremot infördes inte mynt och sedlar innan 2002 (Bache et al (2014).

egenskaper och beskrivs som individens socioekonomiska status exempelvis sysselsättning och inkomstnivå (Malliaris & Shefrin, 2016, Müller-Peters et al. 1998).

Att dela in förklaringarna i olika huvudgrupper är väsentligt för att förstå komplexiteten gällande hur medborgares attityder till euron formas. Müller-Peters et al (1998) har nästan uteslutande fokuserat på att jämföra medborgarnas attityder till euron i Eurozonen med medborgare i länder utanför Eurozonen. Jag anser att förståelsen för medborgarnas attityder till euron kan utvecklas eftersom det existerar skillnader mellan grupper av länder i Eurozonen. En jämförelse mellan sydeuropeiska länder och övriga Eurozonen kan visa på att det existerar skillnader i hur medborgare formerar sina attityder till euron med inverkan från faktorer på individnivå. I uppsatsen omfattas Sydeuropa av följande länder; Spanien, Portugal, Italien, Grekland, Malta och Cypern. Det finns idag ingen exakt vetenskaplig definition för Sydeuropa som alla forskare delar. Däremot omfattas Sydeuropa av många olika territorium. Dels medelhavsländerna Grekland, Malta och Cypern. I många fall inkluderas även iberiska halvön och Italien. En del forskare väljer även att ta med San Marino, södra Frankrike samt Monaco. Definitionen av Sydeuropa i denna uppsats delas av en del forskare men inte alla.

Det som dessa sex länder har gemensamt är att det är den region i Eurozonen som drabbats allra hårdast av Eurokrisen. Förklaringen ligger i att de sydeuropeiska ländernas regeringar i hög utsträckning hanterade krisen på liknande sätt. I Sydeuropa var det största problemet statsskulderna. För att minska skulderna och få rätt till EU:s stödpaket under Eurokrisen blev de sydeuropeiska länderna tvungna att skära ner på de offentliga utgifterna. (Zamorra-Kapoor & Coller, 2014). Dessa stora nedskärningar gjorde att många inom offentlig sektor förlorade sina jobb och många samhällsnyttiga organisationer lades ner. Denna drastiska nedskärning godtogs inte av medborgarna i Sydeuropa och det uppstod något som kallas politisk luddism. Politisk luddism betyder att medborgare är missnöjda med den politiska utvecklingen i landet. Många medborgare i Sydeuropa ansåg att detta var ett påtvingat politiskt tryck utifrån och inte en agenda för landets politiker. I övriga Eurozonen fanns inte samma uppfattning, i exempelvis Irland och Slovenien som också påverkades negativt av krisen accepterade deras befolkning vilka åtgärder som var nödvändiga till följd av Eurokrisen (Zamorra-Kapoor & Coller. 2014).

Varför sydeuropéer inte kan acceptera nedskärningar till skillnad från irländare samt slovener kan bland annat ha att göra med att befolkningarnas tillit till staten skiljer sig. Om det finns ett lågt förtroende till staten får nedskärningar och högre skatter oftast motstånd från landets medborgare. Det är alltså en väsentlig skillnad mellan hur övriga Eurozonen och de sex länderna i Sydeuropas regeringar och medborgare hanterar Eurokrisen och vad det får för konsekvenser.

I de sex sydeuropeiska länderna resulterade Eurokrisen också i ett migrationsutflöde. Högutbildade sydeuropéer varslades från jobb i offentlig sektor och andra kostsamma sektorer. Det bidrar till en frustration och känsla av att landet inte bryr sig om sina högt utbildade arbetare. Denna grupp försöker därför att hitta nya arbetsmöjligheter utomlands. Att allt fler högutbildade arbetare lämnar Sydeuropa leder till något som inom samhällsvetenskapen kallas Brain Drain. Det innebär att landet förlorar allt fler arbetstagare med hög utbildning. När allt fler medborgare i arbetsför ålder lämnar Sydeuropa förvärras Eurokrisen till att inte bara vara en ekonomisk kris utan likaså en demografisk kris. (Zamorra-Kapoor & Coller, 2014).

Sydeuropa är relevant att undersöka i relation till övriga Eurozonen speciellt på grund av att levnadsförhållandena efter krisen skiljer sig mycket mellan Sydeuropa och övriga Eurozonen. Jag anser inte att Eurozonen är en homogen region utan att grupper av länder i Eurozonen har skilda förutsättningar. Det är därför av vikt att göra en studie som jämför förklaringar till attityder till euron i Sydeuropa och övriga Eurozonen. Medborgares attityder till euron kan förklaras på många olika sätt och ur olika perspektiv, trots detta faktum finns det alltså inte mycket analyser på just Sydeuropa som region i förhållande till övriga Eurozonen. Förutsatt att det existerar skillnader i hur medborgare formar attityder till euron kan en högre förståelse om Eurozonen uppnås. För att förtydliga handlar det om att börja se att olika regioner har olika behov. Det kan exempelvis handla om att Sydeuropa behöver få mer stöd av EU än andra regioner, för att minska politisk luddism i denna region.

Det finns alltså en forskningslucka där tidigare forskning inte undersökt sydeuropéers attityd till euron efter Eurokrisen i relation till övriga Eurozonen. Forskningsluckan kan fyllas genom att jämföra Sydeuropa i relation till övriga Eurozonen. Med detta sagt blir det därför intressant

att med utgångspunkt i Sydeuropa göra en jämförande studie och försöka få en större förståelse till om medborgarnas attityder till euron i Sydeuropa skiljer sig mot övriga Eurozonen.

1.1. Syfte

Med anledning av att tidigare forskning nästintill uteslutande studerat attityder till euron på hela Eurozonen vill jag utöka förståelsen för fallet Sydeuropa. Jag anser att det är av vetenskaplig vikt att öka förståelsen om medborgarnas attityder till euron i Sydeuropa i relation till övriga Eurozonen. Framförallt med tanke på tidigare forskning visar att Eurokrisen har påverkat Sydeuropa och övriga Eurozonen på olika sätt. Det finns därför anledning att förvänta sig att olika aspekter påverkar attityder till euron i Sydeuropa än i övriga Eurozonen. Uppsatsen kan således fylla den forskningslucka som jag anser existerar där tidigare forskning valt att generalisera Eurozonen, vilket riskerar att hämna framtida förståelse för hur medborgares attityder till euron formas i hela Eurozonen.

1.2. Disposition

Uppsatsen är uppdelad i olika kapitel. Kapitel 2 presenterar tidigare forskning angående olika förklaringar för attityder till euron och en motivering till analysens variabler. I Kapitel 3 presenteras forskningsfrågan samt vilka hypoteser som testas och senare används i den kvantitativa analysen. Kapitel 4 är metodkapitlet och där motiveras vilken metod som valts samt varför urvalet av variabler och region ser ut som det gör. Metodkapitlet avslutas med en genomgång hur den logiska regressionsanalysen genomförs. Kapitel 5 är uppsatsens resultat och där tolkas vad som kommit fram i den logiska regressionsanalysen. Eftersom uppsatsen söker att jämföra resultatet för Sydeuropa med övriga Eurozonen kommer här vara analyser för både Sydeuropa och övriga Eurozonen. I kapitel 6 ligger diskussionen där slutsatsen presenteras och vad det kan tänkas innebära för forskningsområdet samt vad det eventuellt har givit för möjligheter till framtida forskning.

2. Teori och tidigare forskning

Med anledning av att det finns en hel del tidigare forskning på detta forskningsområde kommer detta kapitel att vara ganska teoritunget. Attityder till euron kan förklaras på både kontextnivå och individnivå. Förklaringar på kontextnivå innebär att medborgarnas attityd till euron påverkas av landsfaktorer som exempelvis ekonomiska kriser, arbetslöshet, inflation med mera. Förklaringar på individnivå innebär att medborgarnas attityd till euron påverkas av individfaktorer som exempelvis syn på ekonomi, ekonomiska förväntningar, tilltro till EU och EU-anknytning. Tidigare forskning visar på att det går att dela in förklaringar till medborgares attityd till euron i tre grupper. Den första gruppen är analyser som fokuserar på medborgares attityder till EU och visar på individnivå att medborgare som generellt är missnöjda med EU som institution i högre grad är emot euron (Malliaris, Shaw & Shefrin, 2016). Den andra gruppen är analyser som väljer att ta med ekonomiska faktorer och visar på att medborgare vars länder påverkats negativt av Eurokrisen i högre grad är emot euron (Farina & Tamborini, 2017). Den tredje gruppen är analyser som fokuserat på identitet och tar med att attityder till euron också förklaras genom förståelse av hur individen är. Det vill säga att medborgare vars nationella identitet är starkare än europeisk i högre grad är emot euron (Müller-Peters, et al. 1998).

Det som gör medborgares attityder till euron i Sydeuropa intressant och viktigt att öka förståelsen för i relation till övriga Eurozonen är att Eurokrisen inte enbart ledde till en ekonomisk utan likväl en politisk kris (Zamorra-Kapoor & Coller, 2014)

2.1. Förklaringar om medborgares attityder till euron på kontextnivå

När det kommer till att förklara attityder till euron finns det en del forskare som menar på att faktorer på kontextnivå måste tas med. För enkelhetens skull handlar denna del av forskningsområdet om kontexten bakom medborgares attityder till euron. Kontextnivå brukar vanligen definieras som den objektiva data som kan förklara ett lands ekonomiska förutsättningar. Det kan exempelvis vara arbetslöshet- och inflationssiffror.

Enligt Banducci (2009) är det ekonomiska intresset en stor faktor till varför det medborgerliga stödet till euron skiljer sig mellan övriga Eurozonen och Sydeuropa. Hennes teori handlar om att ökad inflation till följd av eurosamarbetet leder till att medborgares rädsla för ökade priser minskar medborgarnas stöd för euron. Det innebär en förståelse att när euron är stark brukar det korrelera med ett större stöd för den gemensamma valutan. Att det genomsnittliga stödet i Sydeuropa är lägre än genomsnittet i Eurozonen kan alltså förstås utifrån ländernas inflation. År 2008 var den genomsnittliga Harmonised Indices of Consumer Prices (HICPs) inflationen i Sydeuropa 3,93%, vilket kan jämföras med genomsnittet i Eurozonen som låg på 3,3% (Eurostat, 2017). Det innebär i så fall att medborgarnas rädsla för stigande priser är mer omfattande i Sydeuropa och gör att fler minskar sitt stöd för euron än i Eurozonen som helhet. När Eurobarometern (2013) gjorde sin undersökning, det vill säga under Eurokrisen visade det sig att stödet för euron i Eurozonen uppmättes till 63%. I Eurozonen hade medborgarnas stöd för euron minskat till 55,66%. Enligt Banducci (2009) skulle alltså detta innebära att den genomsnittliga förändringen av inflationen i Sydeuropa är mindre än den genomsnittliga förändringen i Eurozonen och att stödet för euron därav minskat mer i Sydeuropa. Eurostat (2017) visade dock att inflationen hade minskat från 3,93 % (2008) till 0,4% (2013), detta samband visar på något annat än Banduccis (2009) analys.

På senare år och speciellt efter Eurokrisen existerar en situation där en del länder påverkas mer än andra. I Sydeuropa var länderna tvungna att skära ner på välfärden. Nedskärningar påverkar de medborgare som behöver det mest det vill säga medborgare med lägst inkomst eller som har andra typer av behov. Detta resulterar i att medborgare utan hög utbildning och sysselsättning blir allt mer negativ till euron (Moravcsik, 2012). Däremot finns förståelse om att nedskärningar även påverkar högutbildade som i vissa fall lämnar landet för att få jobb inom samma sektor utomlands (Zamorra-Kapoor & Coller, 2014). Det är alltså medborgare

med lägst förutsättningar i form av dålig ekonomi och som är i behov av välfärden för sitt välbefinnande som drabbas av denna struktur men också den högtbildade delen av befolkningen. Detta är något som många forskare anser vara en anledning till att medborgare i Eurozonen har en negativ attityd till euron. Det som denna uppsats vill undersöka är om det kan lära oss något viktigt genom att studera Sydeuropa i relation till Eurozonen.

2.2. Förklaringar om medborgares attityder till euron på individuell nivå

När det kommer till att förklara attityder till euron finns det forskare som menar på att faktorer inte förklaras helt på kontextnivå utan att förklaringar på individnivå behöver inkluderas. Denna del av forskningsområdet fokuserar gemensamt på variabler som finns på medborgarnivå och bäst förklarar attityder till euron. Variablerna kan delas in i två olika grupper, dels variabler som rör medborgares syn på ekonomi men också variabler som rör medborgarnas syn på identitet.

De första analyserna som sökte att förklara åsikt till euron med ekonomiska variabler på individnivå visar att medborgarnas bedömning om den nationella ekonomin påverkar hur medborgare ser på euron. Studier som gjordes innan introduktionen av euron i slutet av 90-talet visade på belägg att medborgare som var negativt inställda till sin nations aktuella ekonomiska tillstånd också var negativt inställda till euron (Gärtner, 1997). Det som är värt att nämna är att data till dessa studier som sagt var insamlade innan euron existerade. Det kan alltså vara svårt att få något bra svar från medborgare när euron endast var ett teoretiskt fenomen och inte ett fysiskt. Banducci (2009) valde dock att lägga till andra förklaringsvariabler som exempelvis medborgares bedömning på inflation och valutans styrka på nationell nivå. Resultaten visar att medborgares syn på inflationens påverkan är mer pessimistisk än den faktiska påverkan som inflation har på ekonomin. Detta kan innebära att medborgare tenderar att vara mer känslig för förändringar i värdet på valutan eftersom inflationsändringar påverkar medborgarnas möjlighet till konsumtion (Sandelin, 2013). Att medborgare i Sydeuropa därför skulle vara mer negativa än medborgare i övriga Eurozonen eftersom euron har förorsakat denna situation är alltså fullt rimlig.

Denna del av forskningsområdet som söker att förklara medborgares åsikt till euron med variabler på individnivå har även på senare år sett medborgarnas syn på ekonomiska faktorer på nationell nivå som en viktig variabel för att förklara åsikt till euron. En grunduppfattning om ekonomiska förklaringar är att medborgare, vars länder ej adopterat euron och där ekonomi är stark, är i högre grad emot euron. Eftersom Sydeuropa drabbades värre än övriga Eurozonen av Eurokrisen skulle detta leda till att medborgare i Sydeuropa är mer negativa än medborgare i övriga Eurozonen (Cautrès, 2014). Medborgare som ansåg att landets ekonomiska tillstånd var bra var mindre benägna att rösta för att adoptera euron. På senare år har denna grunduppfattning mött kritik från flertalet forskare som menar att för en bättre förklaring måste en uppdelning göras av länder som ingår i Eurozonen och länder utanför. Banducci (2009) utförde en analys där det visar sig att medborgare inom Eurozonen som är positiva till ekonomin på nationell nivå också i högre grad är för euron. I nära anknytning till Eurokrisen började en del forskare argumentera för att det är viktigt att titta på hur medborgare ser på landets ekonomiska tillstånd. Tidigare studier har hittills endast jämfört medborgare i Eurozonen med medborgare utanför Eurozonen. Med motivering om att Sydeuropas ekonomiska förutsättningar skiljer sig mot övriga Eurozonen kan vi lära oss något av att titta på Sydeuropa i relation till övriga Eurozonen (Persson & Skult, 2013). Med denna diskussion om tidigare forskning blir det alltså intressant att testa hypotesen;

Sydeuropeer som bedömer att landets ekonomiska tillstånd är dåligt är sannolikt emot euron i högre grad än medborgare i Eurozonen som anser att landets ekonomiska tillstånd är dåligt.

Eurokrisen påvisade också stora brister med euron som gemensam valuta. Att länder inom Eurozonen påverkades på olika sätt innebar nya utmaningar för forskningsområdet. Det uppkom också en känsla av att många medborgare hade tappat tilltro till euron och att nya kriser skulle uppstå. Hubolt & Wratil (2015) argumenterar i sin analys att medborgares syn på ekonomin på nationell nivå påverkas negativt av krisen. Detta leder till att medborgare i Sydeuropa som drabbas hårdare av Eurokrisen än medborgare i övriga Eurozonen i högre grad är emot euron. Det innebar alltså att antalet medborgare, som år 2007 ansåg att landets ekonomiska tillstånd skulle försämrans de närmsta 12 månaderna, skulle öka under Eurokrisen. Deras resultat visar mycket riktigt att antalet medborgare inom eurozonen som ansåg att landets ekonomiska tillstånd skulle försämrans ökade från 26% till 46%. Senare studier har

analyserat detta faktum i relation till attityder till euron. Resultaten visar på en viss korrelation men i dessa analyser jämförs Eurozonen med länder utanför Eurozonen.

Det finns därtill anledning att tro att ekonomiska förväntningar på nationell nivå påverkar attityder till euron. Everdingen & Raiij (1998) påvisade att i länder som ännu inte hade gått med i Eurozonen är ekonomiska förväntningar på nationen viktiga. De analyserade Nederländerna där de ville testa om medborgares förväntningar på nationens ekonomi bidrog till en förklaring av medborgares attityder till euron. De argumenterar för att andra världskriget bidrar till en nationell ekonomisk utveckling där de länder med högre inflation har lägre inkomstnivåer och högre arbetslöshet än länder med låg inflation. På grund av EMU:s målsättning på låg inflation skulle det innebära positiva effekter i ett land som Nederländerna (Everdingen & Raaij, 1998). Medborgare som förväntar positiva konsekvenser som lägre inflation och högre prisstabilitet är därför sannolikt för euron i högre grad än de som förväntar negativa konsekvenser.

Det ska dock förtydligas här att samtliga länder i Sydeuropa har euron som gemensam valuta och därför kan inte Everdingen & Raiijs (1998) analys direkt testas på Sydeuropa. I stället är det förväntan på ekonomisk utveckling på nationell nivå för medborgare i Sydeuropa som kan jämföras med medborgare i övriga Eurozonen. Eftersom det ur denna diskussion kan uppfattas att Eurokrisen var värst i Sydeuropa rent ekonomiskt och att detta påverkar förväntan på ekonomisk utveckling vill jag fokusera på Sydeuropa och testa hypotesen;
Sydeuropeer som förväntar att sitt lands ekonomiska tillstånd ska försämrats det närmsta 12 månaderna är sannolikt emot euron i högre grad än medborgare i övriga Eurozonen som förväntar att landets ekonomiska tillstånd ska försämrats.

Det blir med åren efter Eurokrisen allt tydligare att den generella attityden till euron i övriga Eurozonen och i Sydeuropa är positiv. Det kan bland annat ha att göra med att medborgare anser att EU gjort ett bra arbete för att under Eurokrisen göra allt för att hjälpa de drabbade medlemsländerna exempelvis genom utökandet av IMF:s krisfond (EB 83.3, 2015). Breakwell (1996) menar att sedan ländernas självständighet har ersatts med mer och mer beslut tagna på EU-nivå är det allt viktigare att förstå hur detta påverkar medborgarnas tillit till EU. Medborgare som anser att EU tar ifrån länders möjlighet att påverka sin egen situation

kan därför känna sig utlämnade och därför vara rädda för att den ekonomiska makten för nationen minskar. Dessa individer är allt som ofta mer negativa till europeisk integration och därigenom euron (Meier-Pesti & Kirchler, 2003). Hubolt & Wratil (2015) lanserar en alternativ förklaring om vikten att undersöka medborgares tilltro till olika institutioner. De väljer att analysera medborgares tilltro till EU, G20, nationellt parlament och nationell regering. År 2009 kunde forskarna se ett samband att de medborgare inom Eurozonen som såg EU som den mest lämpliga aktören att hantera krisen var sannolikt också i högre grad för euron. Efter krisen mellan åren 2012–2013 blev det allt tydligare att skillnaden mellan de som ansåg att EU var bäst lämpad och de som inte ansåg detta ökade (Hubolt & Wratil, 2015).

Denna uppsats har som syfte att undersöka attityder till euron i Sydeuropa. Eftersom alla dessa sex länder i min analys är med i Eurozonen vill jag undersöka dessa medborgares tilltro till EU som institution och sätta det i relation med övriga Eurozonen. För att på så sätt testa om det går att se en större korrelation mellan att en medborgare i Sydeuropa är emot euron och samtidigt inte tenderar att lita på EU som institution jämfört med en medborgare i övriga Eurozonen som inte tenderar att lita på EU som institution. Därför kommer jag fokusera på Sydeuropa och testa hypotesen;

Sydeuropeer som inte tenderar att lita på EU som institution är sannolikt emot euron i högre grad än medborgare i övriga Eurozonen som inte tenderar att lita på EU som institution.

Även om medborgares syn på ekonomiska faktorerna på nationell nivå till viss del kan förklara åsikt till euron ansåg en del forskare att det inte räcker för att förstå helheten. Identitetsfaktorer är minst lika viktiga för att förklara medborgares åsikt till euron. Att hitta ett samband mellan medborgares syn på europeisk identitet och attityd till euron kan låta självklart men det är faktiskt ett samband som kan studeras på olika sätt. Forskare trodde till en början att individer endast kunde ha antingen nationell identitet eller europeisk identitet. Om den europeiska identiteten hos en individ minskar innebär det att den nationella identiteten ökar. Att flera identiteter skulle vara något kontroversiellt hos forskare har ändrats och istället finns sedan 1980-talet en grunduppfattning att individer kan ha många olika identiteter. Exempelvis har Hooghe & Mark (2008) med flera visat på att medborgare i Europa som har en stark anknytning till sin nation också har en dålig anknytning till Europa och indirekt euron. Det beror dock på vilken form av anknytning. Müller-Peters et al. (1998)

undersökte hur attityd till euron kan förstås utifrån medborgarnas nationalism men också patriotism. I hennes analys visar Müller-Peters att stark patriotism har en positiv effekt på attityder till euron medan allt för hög nationalism har en negativ effekt.

Även tidigare forskning av bland andra Kosterman & Feshbach (1989) såg betydelsen av att särskilja på patriotism och nationalism. Nationalism handlar om att utesluta andra och höja sig själv, det vill säga att medborgare ser positivt på sin nation och ser ner på andra nationer. Detta är något som förstärker skillnaden mellan "vi" och "dem". Det skulle alltså kunna tolkas att en medborgare som har hög nationalistisk anknytning tenderar att vara mer negativ till euron. Skillnaden menar forskare är att patriotism är nivån av nationell koppling utan egentlig jämförelse med övriga nationer. Det kan handla om att man är positiv till ett lands framgångar i sportevenemang eller rent av en känsla av stolthet för sin nations framgångar. Kosterman & Feshbach (1989) argumenterar för att patriotism är hur medborgare uppfattar landets status jämfört med hur statusen sett ut rent historiskt. Detta visar alltså på att nationell identitet kan uttryckas på olika sätt och sålunda ge olika effekter på attityder till euron (Risse, 2003).

Allt fler forskare har på 2000-talet valt att väga in identitet och kunskap som ett bättre svar på varför attityder till euron skiljer sig. Hobolt & Wratil (2015) menar att för att förstå varför stödet för euron ändras måste man se hur Eurokrisen påverkar medborgarnas syn på europeisk integration. Krisen innebar att allt fler medborgare blev uppmärksamma och ökade sin förståelse kring risker och kostnader som en gemensam valuta innebär. Hobolt & Wratil (2015) teori bygger på att stödet för euron påverkas av hur individer ser på sig själv ur termer; nationell- och europeisk identitet. Det finns alltså en identitetskonflikt för medborgare i EU. En medborgare kan i teorin tillhöra båda grupperna. Dels den europeiska gemenskapen som europeisk medborgare men också sin nation som nationell medborgare. Det finns forskning som visar att när det kommer till "*Self-categorization theory*" har medborgare som har stark nationell anknytning mindre EU-anknytning än medborgare som inte har nationell anknytning (Turner et al, 1987). Av denna diskussion att det går att skilja på nationell och europeisk identitet där jag tror att det skiljer sig mellan Sydeuropa och Eurozonen vill jag testa hypotesen;

Sydeuropéer som inte ser sig som EU-medborgare eller européer är sannolikt emot euron i högre grad än medborgare i Eurozonen som inte ser sig som EU-medborgare eller européer.

3. Forskningsfråga och hypoteser

Uppsatsen syftar att med underlag från tidigare forskning illustrera skillnader mellan förhållandet av medborgarnas attityder till euron i Sydeuropa och övriga Eurozonen. Dessa skillnader existerar enligt tidigare forskning till stor del på grund av att Eurokrisens påverkan i Eurozonen varierat i de olika regionerna. Det finns därför en förväntan att Eurokrisen påverkar hur medborgare bildar attityder till euron beroende på om medborgare är från Sydeuropa eller övriga Eurozonen. Det innebär att en del individfaktorer förväntas ha en större påverkan på attityder till euron i Sydeuropa än i övriga Eurozonen.

Uppsatsens forskningsfråga är alltså:

Finns det faktorer som påverkar attityder till euron i Sydeuropa i högre grad än i övriga Eurozonen?

Detta kan lära oss att det finns särskilda aspekter i Sydeuropa som påverkar attityder till euron som inte påverkar attityder till euron på samma sätt i övriga Eurozonen. Uppsatsen kan således fylla den forskningslucka som jag anser att forskare missat där man tidigare valt att generalisera förhållandet av attityder i Eurozonen. Det behövs en nyanserad bild för att få en större förståelse kring hur attityder formas och att det skiljer sig mellan Eurozonens regioner.

Hypoteser

Hypotes 1: Negativ bedömning på dagens ekonomiska läge på nationell nivå

Sydeuropéer som bedömer att landets ekonomiska tillstånd är dåligt är sannolikt emot euron i högre grad än medborgare i Eurozonen som anser att landets ekonomiska tillstånd är dåligt.

Hypotes 2: Negativ förväntning på nationens ekonomi de närmsta 12 månaderna

Sydeuropéer som förväntar att landets ekonomiska tillstånd ska försämrats det närmsta 12 månaderna är sannolikt emot euron i högre grad än medborgare i Eurozonen som förväntar att landets ekonomiska tillstånd ska försämrats.

Hypotes 3: Låg tillit till EU som institution

Sydeuropéer som inte tenderar att lita på EU som institution är sannolikt emot euron i högre grad än medborgare i Eurozonen som inte tenderar att lita på EU som institution.

Hypotes 4: Låg anknytning till EU

Sydeuropéer som inte ser sig som EU-medborgare eller européer är sannolikt emot euron i högre grad än medborgare i Eurozonen som inte ser sig som EU-medborgare eller européer.

De oberoende variablerna kommer inte att vara ömsesidigt uteslutande. Det innebär att medborgare kan anse att landets ekonomiska tillstånd är dåligt och samtidigt inte tendera att lita på EU som institution. Mitt fokus är att undersöka vilken av de oberoende variablerna som visar på att påverkan av attityder till euron skiljer sig i Sydeuropa och övriga Eurozonen och vad detta kan lära oss om attityder till euron i Eurozonen.

4. Material och metodologiskt tillvägagångssätt

4.1 Material

Eurobarometern (EB) är en Survey-undersökning som sedan 1991 två gånger per år skickas ut till medborgare i EU:s alla 28 medlemsländer. EB är finansierad av Europeiska Kommissionen men i samarbete med Kantar Public. Syftet med Survey-undersökningen är att få en uppfattning om hur medborgare i EU ställer sig till frågor rörande ekonomi, policyområden, sociala rättigheter och kommande utmaningar. EB 87 (2017) är den senaste Survey-undersökningen med deltagande medborgare i de 28 medlemsländerna plus Albanien, Serbien, Montenegro, Makedonien och Turkiet.

Att materialet är inhämtat från EB (2017) innebär både för- och nackdelar. Det som är bra med detta datamaterial är att Survey-undersökningen antingen sker i medborgarens residens eller via telefon. Oavsett vilken av insamlingsteknikerna som används fylls Survey-undersökningen i av intervjuaren utifrån svaren som respondenten ger. I varje land sker intervjuerna på respondentens språk. Detta minskar också risken att respondenten missuppfattar frågorna. När det kommer till insamlingen används också CAPI (Computer Assisted Personal Interview) i de länder där tekniken är tillgänglig.

En del kritiserar denna rapport och andra eurobarometrar för att vara ledande och väldigt subjektiva Survey-undersökningar. Enligt Höpner & Jurczyk (2015) finns det 10 st krav som enkätundersökningar måste uppfylla för att anses vara goda undersökningar. Bland dessa tio handlar några om att enkätundersökningen måste vara enkel att förstå, inte ställa hypotetiska frågor samt att ställa frågor som de svarandes beräknas inneha kunskap om. I EB finns frågor som handlar om medborgarnas kunskap om olika EU-institutioner. Resultatet av dessa frågor visar att majoriteten inte har mycket kunskap om institutionernas funktion. Därtill ställs frågor om medborgare litar på EU:s institutioner. Höpner & Jurczyk (2015) argumenterar för att detta är en fråga som inte bör finnas med. Om majoriteten inte har mycket kunskap om en EU-institutions funktion hur kan medborgare samtidigt beräknas svara på tilliten till denna institution. De är dock medvetna om att inte ens de bästa undersökningarna kan uppfylla alla tio krav men EB kan göra mycket bättre (Höpner & Jurczyk, 2015).

Ett motargument är att en del kunskapsfrågor är viktiga att ha med för att undersöka hur medborgares kunskap om EU-relaterade frågor ser ut och vad det kan innebära för övriga frågor i Survey-undersökningen. En annan nackdel rör svarsalternativens struktur. I en del av frågorna i EB är svarsalternativen övergripande positiva och endast några fåtal negativa. Frågorna som jag valt att analysera har svarsalternativ som antingen är för eller emot. Det innebär att risken för att svarsalternativen skulle vara ledande minskar.

Antalet deltagare från varje land baseras i EB på population och varje lands data kommer från mellan 500-1600 svarande. Populationssiffrorna kommer från Eurostat eller nationella statistiska kontor. Eftersom länderna är olika stora är svaren viktade. Det innebär att ett svar från en person i Malta som endast hade 500 svarande är värt mer än ett svar från Spanien med 1028 svarande, det är bra eftersom då tar man bort storlekseffekten för länderna och minskar risken för fel i datamaterialet (EB 87 2017). En av de största fördelarna med EB är att den undersöker attityder i olika länder och på grund av att strukturen på frågorna sällan ändras kan man också jämföra attityder över tid. Därför anser jag tillsammans med många andra forskare att EB är en bra källa för att inhämta sitt datamaterial över medborgares attityder till olika frågor rörande EU.

4.1.1 Val av region

I studien undersöks Sydeuropa som består av Spanien, Portugal, Italien, Grekland, Cypern och Malta. Anledningen till att dessa länder är valda är för att tidigare forskning fokuserat på Eurozonen som helhet. Tillexempel valde Banducci (2009) att titta på Eurozonen i relation till länder utanför Eurozonen. Jag argumenterar för att det är viktigt att inte se Eurozonen som en homogen ekonomisk zon utan att titta på Sydeuropa och identifiera en tydlig skillnad till övriga Eurozonen. Eftersom jag vill se resultaten uttryckt för Sydeuropa innebär det att jag kommer lägga ihop resultaten från varje land. Hela populationen som analyseras benämns alltså som sydeuropéer. Dessa kommer att sättas i relation till medborgare i de övriga 13 länderna i Eurozonen.

4.1.2 Oberoende och beroende variabler

Attityder till euron är analysens beroende variabel. Det är denna variabel vars variation ska förklaras utifrån de fyra oberoende variablerna. Den beroende variabeln kommer från surveyfrågan: *What is your opinion on each of the following statements? Please tell me for each statement, whether you are for it or against it:*

”Support for the European economic and monetary union with one single currency, the euro”

Den ursprungliga frågan är utformad på så vis att respondenten kan vara ”for” euron, ”against” euron eller att respondenten inte vet ”DK”. För att utföra en vanlig regressionsanalys, det vill säga en OLS-regression (ordinary least squared), minsta kvadratmetoden bör den beroende variabeln vara på en större skala, exempelvis 1-10. Denna uppsats har en beroende variabeln som endast har tre svarsalternativ. Det bidrar till att jag inte kan använda den mer vanliga OLS-regressionen. Inom regressionsanalys finns det en något mer komplicerad regressionsanalys som heter logistisk regressionsanalys. Den logistiska regressionsanalysen går att använda trots att den beroende variabeln endast har två värden (Sundell, 2011). För att kunna använda mig av logistisk regressionsanalys måste jag därför koda om den beroende variabeln till en dummy-variabel som antar antingen värdet 1 eller värdet 0 (Bjerling & Ohlsson, 2010). Jag har valt att koda den beroende variabeln till en dummy-variabeln där värdet 1 betyder ”against” och värdet 0 betyder ”for eller DK”. Jag har kodat den beroende variabeln på så vis eftersom jag är intresserad av att isolera de som är emot euron med de som inte är emot euron.²

Den första oberoende variabeln mäter syn på ekonomin på nationell nivå. I analysen ingår därför surveyfrågan: *”How would you judge the current situation in the national economy?”*. Jag kodar om denna variabel till en dummy-variabel där 1 betyder ”bad” och 0 betyder ”good”. Jag kodar bort DK från analysen och eftersom få har svarat DK påverkar det inte resultatet märkbart. Anledningen till att jag kodar den oberoende variabeln på detta vis är på grund av att det underlättar tolkningen av analysen. Jag anser att det är mer lätt att förstå de oberoende variabelernas påverkan på attityder till euron om det finns ett positivt värde och ett

² jag har analyserat hur resultatet ändras om alternativet DK tas bort från resultatet eftersom det inte går att bestämma om ”DK” lutar mer åt ”for” eller ”against”. Jag har även testat för att se om det blir olika resultat om DK räknas med i analysen. Exempelvis har jag testat att låta ”against” få värdet 1 och att ”for” och ”DK” får värdet 0. I den preliminära analysen har de visat sig att det inte är någon stor statistisk skillnad.

negativt värde. De inledande delarna av uppsatsen visar på att de negativa konsekvenserna av Eurokrisen är störst i Sydeuropa. Det innebär att medborgarna i studien antingen ser positivt eller negativt på landets ekonomiska tillstånd. I analysen blir det därför enkelt att förstå om exempelvis en medborgare anser att landets ekonomiska tillstånd är dåligt är sannolikheten större att medborgaren är emot euron.

Den andra oberoende variabeln mäter förväntning på statusen av ekonomin på nationell nivå de närmsta 12 månaderna. I analysen ingår därför surveyfrågan: *"What are your expectations for the next twelve months: will the next twelve months be better, worse or the same, when it comes to national economy?"*. Jag kodar denna variabel på så sätt att värdet 0 betyder *"better"*, värdet 1 betyder *"same"* och värdet 2 betyder *"Worse"*. "DK" räknas inte med i analysen. Varför jag inte kodar om denna variabel till en dikotomi är för att många av respondenterna svarat *"same"* om förväntning på nationell ekonomi de senaste 12 månaderna och därför inte kan tas bort från analysen utan att resultatet påverkas.

Den tredje oberoende variabeln mäter tilliten till EU som institution. I analysen ingår därför surveyfrågan: *"I would like to ask you a question about how much trust you have in EU?"*. Denna oberoende variabel kodar jag om till en dikotom variabel som antar värdet 0 som betyder *"Tend to trust"* och värdet 1 som betyder *"Tend not to trust"*. Även kodas variabeln så att "DK" inte räknas med. I detta fallet försvinner inte många svar efter som få av respondenterna har svarat "DK".

Den fjärde och sista oberoende variabeln som jag kommer att testa i min analys mäter om respondenten ser sig själv som EU-medborgare/europé eller inte. I analysen ingår därför surveyfrågan: *"To what extent do you feel you are a citizen of the EU, does this correspond or not to your own opinion?"*. Jag kodar om variabeln så att jag får en dikotom variabel där 0 betyder *"Yes"* och 1 betyder *"No"*. Från tidigare forskning finns en förväntan att medborgare som har en dålig anknytning till Europa i högre grad är emot euron. Hooghe och Mark, (2008) med flera visar på att anknytning till sin egen nation påverkar attityder till euron.

Genom att undersöka variabeln som mäter EU-anknytning kan jag på så vis testa hur EU-anknytning skiljer sig i påverkan på attityder till euron i Sydeuropa och övriga Eurozonen. Jag är medveten om att det finns förväntan att denna variabel kan visa på en större påverkan på generell attityd till EU jämfört med på attityder till euron. Det vill säga att en medborgare som ser sig som EU-medborgare är i högre grad positiv till helheten i EU och kanske inte framförallt attityd till euron. Detta kan innebära att även om analysen visar på att EU-anknytning har stor påverkan på attityder till euron kan det fortfarande påverka förklaringsstyrkan. Det kan vara så att andra variabler som mäter europeisk identitet har en större förklaringsnivå än variabeln som mäter EU-anknytning. Med hänsyn till tidigare forskning som kopplat EU-anknytning till attityder till euron kommer jag att använda EU-anknytning men är medveten om att det kan påverka analysresultatet.

4.1.3 Kontrollvariabler

Det finns en risk att det existerar andra variabler som påverkar sambandet mellan den beroende variabeln och de oberoende variablerna. Därför väljer jag ut ett antal kontrollvariabler som går i linje med tidigare forskning. Kontrollvariablerna är; ålder, kön och sysselsättning. Det finns forskare som menar på att socio-demografiska faktorer av detta slag påverkar attityder till euron men endast marginellt (Meier-Pesti & Krichler, 2003). I analysen ingår kontrollvariabler för att utesluta alternativa förklaringar än av de jag fokuserar på att testa i analysen.

Det går att misstänka att ålder påverkar medborgares attityder till euron, att exempelvis äldre i större utsträckning är emot euron är något som nämns i flertalet studier. Därför väljer jag att inkludera kontrollvariabeln ”*How old are you?*”. Jag undviker att dela in åldrarna i olika åldersgrupper eftersom respondenterna endast skriver i antal år och eftersom jag vet att variabeln inte är intressant för min analys.

Tidigare forskning är också av uppfattningen att kön kan påverka attityder till euron men ytterst begränsat och är väldigt sällan signifikant i analyser av regioner (Meier-Pesti & Krichler, 2003). Jag väljer att operationalisera kontrollvariabeln ”*Gender*”, där man kodas till 0 och kvinna kodas till 1. Eftersom 19 olika länder är med i analysen är jag medveten om att

skillnaden mellan könen gällande deltagande i sådana undersökningar skiljer sig och kan påverka resultatet för denna variabel.

Det finns ibland en uppfattning om att utifall att respondenter är arbetslösa ökar sannolikheten för att respondenterna samtidigt skulle vara emot euron. Det vill säga en förklaring där euron kan beskyllas för att ändra på den ekonomiska strukturen i landet och sätta respondenten i arbetslöshet. I analysen ingår därför kontrollvariabeln sysselsättning där 0 står för ej sysselsättning och 1 står för sysselsättning.

För att kunna utföra denna analys måste jag göra en dummyvariabel för att kontrollera för landsspecifika skillnader. Operationaliseringen går till på så vis att det skapas en dummy för varje land. Detta dummy-land ställs mot övriga Sydeuropa som sedan inte är med i analysen. För att exemplifiera väljs ett land till exempel Malta, sedan sker omkodning där endast värdet 0 eller 1 kan anges. Värdet 1 står för Malta och övriga länder i analysen får värdet 0. Malta är därför referensland, där dummykodning används för att kontrollera för landsspecifika skillnader ur datamaterialet (Sundell, 2011).

4.2 Metodologiskt tillvägagångssätt

I min studie använder jag en kvantitativ metod genom en logisk regressionsanalys av data från Eurobarometern (EB 2017-Spring) som inkluderar samtliga 28 medlemsländer i EU plus Albanien, Serbien, Montenegro, Makedonien och Turkiet. Eftersom jag är intresserad av Eurozonen behöver jag ta ut dessa 19 länder ut datamaterialet. Därefter delar jag upp Eurozonen i två delar. Den första delen är Sydeuropa och består av Grekland, Spanien, Italien, Portugal, Cypern och Malta. Den andra delen är de övriga 13 länderna i Eurozonen. Det är denna uppdelning som ligger till grund för min metod vilket är en logisk regressionsanalys. Logisk regressionsanalys används istället för OLS-regression på grund av den beroende variabelns utseende med endast tre olika svarsalternativ.

Jag kommer att testa fyra olika oberoende variabler för att se hur de påverkar medborgares attityder till euron i både Sydeuropa och övriga Eurozonen det vill säga hur stor sannolikheten

är att de oberoende variablerna påverkar utfallet på attityd till euron. Till att börja med ska jag förklara hur logisk regressionsanalys är uppbyggd och vad som är mest väsentligt i analysen. Till att börja med behövs en uppfattning om hur bra analysen är för att förklara variation i den beroende variabeln, attityder till euron. Därför används ett Pseudo R²-mått. Detta mått summerar den proportion av hur den beroende variabeln varierar när de oberoende variablerna antar värdet 1. Måttet kallas Nagelkerke R Square och är anpassad för den logiska regressionsmodellen och antar antingen värde 0 eller 1. Om måttet visar på värden nära 1 ska tolkas som att de oberoende variablerna bättre kan förutspå utfallet på den beroende variabeln. Detta skall alltså ej tolkas som de oberoende variablernas förmåga att förklara varians (Sundell, 2011). Det finns också ett mått som kallas -2 log Likelihood, ju lägre värde desto bättre passar just denna modell för att förklara varians i den beroende variabeln. Eftersom jag vill generalisera resultatet för regionen Sydeuropa vill jag ta bort landsspecifika faktorer som kan påverka analysen. Därför inkluderar jag dummy-variabler för samtliga sex länder i båda modellerna där Malta är referensland (Sundell, 2011).

Modellen värderas utifrån förmågan att förklara varför sydeuropéer och medborgare i övriga Eurozonen är för eller emot euron, det mäts av något som kallas Beta-värde. Beta-värdet är de oberoende variablernas koefficient och markerad med B i analysen. Den mer vanliga OLS-regressionsanalysen används för att hitta samband om den beroende variabeln och oberoende variabeln varierar i värden, exempelvis på en intervallskala. Däremot används en logisk regressionsanalys för att undersöka sannolikheten att en medborgare i Sydeuropa eller övriga Eurozonen som är emot euron påverkas av de olika oberoende variablernas riktningar. Kan exempelvis vara om medborgare i Sydeuropa är sannolikt emot euron i högre grad än medborgare i övriga eurozonen om de anser att landets ekonomiska tillstånd är dåligt. Detta påverkar hur jag måste arbeta med analysen.

Det första vi är intresserade av är att undersöka om B-koefficienten för de oberoende variablerna är positiva eller negativa. Om B-koefficienten är positiv innebär det att den oberoende variabeln har en positiv effekt på den beroende variabeln och om B-koefficienten är negativ har den oberoende variabeln en negativ effekt på den beroende variabeln. Eftersom jag kodar både mina oberoende variabler och beroende variabel på så sätt att 1= negativt och

0=positivt ska positiva B-koefficienter tolkas som att sannolikheten att en medborgare är emot euron ökar om till exempel medborgaren anser att landets ekonomiska tillstånd är dåligt. B-koefficienterna kallas också oddskvoter. Oddskvot är sannolikheten att ett visst utfall ska inträffa dividerat med sannolikheten att samma utfall inte ska inträffa. Detta är komplicerat men det förtydligas i tolkningen av resultatet. (Sundell, 2011).

I en logisk regressionsanalys finns också alltid ett annat värde som heter $\text{Exp}(B)$. Det är B-koefficientens exponent och bestämmer odds-förhållande. Det beskriver hur oddset förändras när de oberoende variablerna antar olika värden. Exempelvis visar ett odds-ratio med värdet 1 att den oberoende variabeln inte har någon effekt på den beroende variabeln. Ett odds-ratio med värdet 2 visar att oddset för den beroende variabeln ökar med 100 procent om den oberoende variabeln ökar med 1. Anledningen att jag väljer att inte ha med $\text{Exp}(B)$ i mina tabeller är att B-koefficienten uttrycker samma resultat men på ett sätt som är mer lättförståeligt.

När det kommer till Beta-värdena eller oddskvoterna räcker det inte med att endast kolla på riktningen. I en logisk regressionsanalys precis som andra statistiska tester finns en signifikansnivå. Detta är en gräns som mäter vilken grad av slump i datamaterialet som är accepterad för att kunna säga något om tilliten i resultatet av en oberoende variabels påverkan på den beroende variabeln. I denna uppsats använder jag mig av tre signifikansnivåer, 0.5 procentig nivå som markeras med ***, 1 procentig nivå som markeras med ** och 5 procentig nivå som markeras med *. Ju lägre procent desto mer säkerhet finns att resultatet inte är påverkat av slumpmässighet i datamaterialet (Sundell, 2011).

Det går att hävda att när man analyserar en population som är grupperad i olika länder är det mer statistiskt motiverat att använda multilevel (ML) regressionsanalys eftersom det kan finnas landsspecifika skillnader. Det finns två huvudsakliga anledningar som gör att jag inte anser att det är rätt metod för just den här uppsatsens syfte. För det första väljer jag ej att använda ML regressionsanalys på grund av att regionen Sydeuropa är en så liten grupp av totalt 6 länder. Detta innebär problem för en multilevel regressionsanalys eftersom det finns lite information

som beskriver landseffekter. Det blir alltså svårt att avgöra om landseffekten beror på riktiga skillnader ur informationen om de inkluderande länderna eller slumpmässighet i datamaterialet (Mark & Stephen, 2013). För det andra är jag intresserad av att generalisera resultaten för regionen Sydeuropa och peka ut skillnader gentemot övriga Eurozonen. I denna analys kommer jag ej att testa några kontextvariabler utan endast hålla mig till variabler på individnivå. Lägg därtill att jag kommer att använda dummies för länderna för att kontrollera för landsspecifika skillnader ur datamaterialet.

5. Resultat

5.1 Modell 1

Modell 1 visar resultaten av logistisk regressionsanalys med ekonomiska- och socio-demografiska variabelers oddskvoter av sannolikheten att en medborgare i Sydeuropa och i övriga Eurozonen är emot euron

<i>Uppfattning om ekonomi:</i>	Oddskvot (B) för Sydeuropa	Oddskvot (B) för övriga Eurozonen
Syn på dagens ekonomi på nationell nivå (0=bra, 1=dålig)	0.671*** (0.106)	0.675*** (0.049)
Uppfattning om utvecklingen av nationell ekonomi 12 månader framåt (0=förbättras, 1=oförändrad och 2=försämras)	0.270*** (0.052)	0.504*** (0.036)
Tillit till EU som institution 0=tenderar att lita på, 1= tenderar inte att lita på)		
EU-anknytning 0= Ser sig som EU-medborgare, 1= Ser sig inte som EU-medborgare		
<i>Socio-demografiska faktorer:</i>		
Kön (0=Man, 1=Kvinna)	-0.101 (0.068)	0.012 (0.048)
(Ålder)	0.000 (0.002)	0.002 (0.001)
Sysselsättning (0=Sysselsatt, 1=ej sysselsatt)	-0.013 (0.072)	0.038 (0.052)
<i>Strukturella faktorer:</i>		
Grekland	0.310** (0.191)	
Spanien	-0.137*** (0.193)	
Italien	0.443** (0.188)	
Portugal	0.086*** (0.187)	
Cypern	0.813*** (0.192)	
Malta	-0.024*** (0.165)	
<i>Konstant</i>	-2.027*** (0.206)	
-2 Log Likelihood	5283	11304
Negelkerke R Square	0.066	0.065
N	4752	12373

Kommentarer: Modell 1 består av oddskvoter för förklaringar på individnivå, ekonomiska och strukturella faktorer till att en medborgare i Sydeuropa respektive i övriga Eurozonen är emot euron.

För Sydeuropa är även dummy-variablerna för de sex länderna inkluderade.

Signifikansnivåer (P) ***P<0.001, **P<0.01, *P<0.05. Standardfel (SE) ryms i parenteserna.

Källa: *European Commission and European Parliament, Brussels (2017): Eurobarometer 87.1 (2017). TNS opinion, Brussels [producer]. GESIS Data Archive, Cologne. ZA6861 Data file Version 1.2.0, doi:10.4232/1.12922 och European Commission, Brussels (2017): Eurobarometer 87.3 (2017). TNS opinion, Brussels [producer]. GESIS Data Archive, Cologne. ZA6863 Data file Version 1.0.0, doi:10.4232/1.12847*

I modell 1 väljer jag att inkludera ekonomiska- och strukturella variabler för både Sydeuropa och övriga Eurozonen. Eftersom jag är intresserad av att se om ekonomi och strukturella faktorer kan påverka huruvida en medborgare är negativ till euron. I modell 1 är måttet för passform Negelkerkes R Square 0.066 för Sydeuropa och 0.065 för övriga Eurozonen. Det innebär att cirka 94 procent av förklaringsvariabler saknas till varför medborgare i Sydeuropa respektive övriga Eurozonen är emot euron. Bortfallet av data i modell 1 är cirka 7.7 procent i Sydeuropa och 6.7 procent i övriga Eurozonen, vilket är relativt lågt. Majoriteten av de ekonomiska- och strukturella faktorerna är statistiskt signifikanta. Dock är det så att riktningen inte är likadan för samtliga variabler. För att beräkna riktningen av variablerna får vi kolla på de oberoende variablernas B-koefficienter (Sundell, 2011).

B-koefficienterna är variablernas oddskvoter. Tolkningen är att om en oberoende variabel har ett positivt oddskvot innebär det att den naturliga logaritmen av oddset för att medborgaren är negativ till euron ökar. Den oberoende variabeln för syn på nationell ekonomi har en oddskvot som är 0.671 i Sydeuropa och 0.675 i övriga Eurozonen. Det jämna positiva oddskvoterna betyder att sannolikheten att en medborgare i Sydeuropa och övriga Eurozonen är emot till euron ökar med 67.1 procent respektive 67.5 procent om medborgaren samtidigt anser att ekonomin på nationell nivå är dålig jämfört om medborgaren i stället ansett att ekonomi på nationell nivå är bra (Bjerling & Ohlsson, 2010).

Den oberoende variabeln för förväntan att nationell ekonomi ska försämras de närmsta 12 månaderna har en oddskvot som är 0.270 i Sydeuropa och 0.504 i övriga Eurozonen. Det betyder att denna oberoende variabel påverkar attityder till euron i olika grad i Sydeuropa och övriga Eurozonen. Oddskvoten för Sydeuropa betyder att sannolikheten att en medborgare i Sydeuropa är emot euron ökar med 27 procent om medborgaren samtidigt förväntar att ekonomin på nationell nivå kommer att försämras de närmsta 12 månaderna. I jämförelse med övriga Eurozonen där sannolikheten att en medborgare i övriga Eurozonen är emot till euron ökar med 50.4 procent om medborgaren samtidigt förväntar att ekonomin på nationell nivå kommer att försämras de närmsta 12 månaderna. (Bjerling & Ohlsson, 2010). Detta resultat är något överraskande vi kommer närmare att se hur detta resultat förändras när även identitetsfaktorer inkluderas i analysen.

I modell 1 går det att se att kön och ålder ej är statistiskt signifikanta för varken Sydeuropa eller övriga Eurozonen och vi behöver därför inte bry oss om deras riktning. Att oddskvoten för kön är negativt i Sydeuropa och positivt i övriga eurozonen och värdet 1 står för kvinna kan däremot innebära att en kvinna från Sydeuropa sannolikt är mer positiv till euron än män i Sydeuropa. Intuitivt innebär detta att sannolikheten för att en medborgare i övriga EU är emot euron ökar om medborgaren är kvinna. Att variabeln ej är signifikant innebär att det finns en risk att slumpen i datamaterialet påverkar effekten av variabeln (Bjerling & Ohlsson, 2010). Den tredje och sista kontrollvariabeln är sysselsättning. Inte heller denna variabel är signifikant och det går inte att fullt ut veta varför det är så.

5.2 Modell 2

Modell 2 visar resultaten av logistisk regressionsanalys med fokus på identitetsfaktorers oddskvoter av sannolikheten att en medborgare i Sydeuropa och i övriga Eurozonen är emot euron

<i>Uppfattning om ekonomi:</i>	Oddskvot (B) för Sydeuropa	Oddskvot (B) för övriga Eurozonen
Syn på dagens ekonomi på nationell nivå (0=bra, 1=dålig)	0.248*** (0.115)	0.490*** (0.051)
Uppfattning om utvecklingen av nationell ekonomi 12 månader framåt (0=förbättras, 1=oförändrad och 2=försämras)	0.096* (0.046)	0.397*** (0.038)
Tillit till EU som institution 0=tenderar att lita på, 1= tenderar inte att lita på)	0.523** (0.063)	0.340*** (0.039)
EU-anknytning 0= Ser sig som EU-medborgare, 1= Ser sig inte som EU-medborgare	1.429*** (0.078)	1.079*** (0.052)
<i>Socio-demografiska faktorer:</i>		
Kön (0=Man, 1=Kvinna)	-0.132 (0.072)	0.010 (0.052)
(Ålder)	0.002 (0.002)	0.002 (0.001)
Sysselsättning (0=Sysselsatt, 1=ej sysselsatt)	-0.039 (0.077)	0.044 (0.054)
<i>Strukturella faktorer:</i>		
Grekland	0.343** (0.133)	
Spanien	0.174*** (0.139)	
Italien	0.450** (0.133)	
Portugal	0.511*** (0.137)	
Cypern	0.806*** (0.177)	
Malta	0.482*** (0.206)	
Konstant	-2.715*** (0.193)	-2.793*** (0.109)
-2 Log Likelihood	4740	10633
Negelkerke R Square	0.209	0.139
N	4718	12302

Kommentarer: Modell 2 fokuserar på identitetsfaktorers oddskvoter till att en medborgare i Sydeuropa respektive i övriga Eurozonen är emot euron.

För Sydeuropa är även dummy-variablerna för de sex länderna inkluderade. Signifikansnivåer (P) ***P<0.001, **P<0.01, *P<0.05. Standardfel (SE) ryms i parenteserna.

Källa: *European Commission and European Parliament, Brussels (2017): Eurobarometer 87.1 (2017). TNS opinion, Brussels [producer]. GESIS Data Archive, Cologne. ZA6861 Data file Version 1.2.0,doi:10.4232/1.12922 och European Commission, Brussels (2017): Eurobarometer 87.3 (2017). TNS opinion, Brussels [producer]. GESIS Data Archive, Cologne. ZA6863 Data file Version 1.0.0,doi:10.4232/1.12847*

I modell 2 väljer jag att inkludera de återstående två oberoende variablerna. Dels den oberoende variabeln som mäter tilltro till EU som institution samt den oberoende variabeln som mäter EU-anknytning. Båda dessa variabler är signifikanta på den högsta nivån för Sydeuropa och övriga Eurozonen. När dessa inkluderas höjs Negelkerke R Square, det vill säga mått på passform från 0.066 till 0.209 i Sydeuropa och från 0.065 till 0.139 i övriga Eurozonen. I modell 2 är bortfallet cirka 8.5 i Sydeuropa och 7.2 i övriga Eurozonen. Alltså större bortfall än i modell 1. Det är väntat eftersom endast de respondenter som svarat på alla frågor inkluderas i modellen. Det innebär att när dessa två oberoende variabler inkluderas blir modellen bättre på att förklara varför medborgare i både Sydeuropa och övriga Eurozonen är emot euron. Dock är det så att 80 respektive 86 procent av den beroende variabelns varians inte förklaras av min modell. Det betyder att jag inte tar med de mest förklarande variablerna. Därför är inte min modell optimal för att förklara varför sydeuropéer respektive medborgare i övriga Eurozonen är emot euron. Trots detta resultat ger det hursomhelst en presentation av de oberoende variabler som påverkar oddset för att en medborgare i både Sydeuropa och övriga Eurozonen är emot euron. Eftersom majoriteten av de oberoende variablerna i modell 2 är statistiskt signifikanta kan denna uppfattning inte förminsкас på grund av slumpen i datamaterialet.

I modell 2 syns att den oberoende variabeln för tillit till EU som institution är signifikant och har en oddskvot på 0.523 för Sydeuropa och 0.340 för övriga Eurozonen. Det kan alltså tolkas som sannolikheten att en sydeuropé är emot euron ökar med 52.3 procent om sydeuropén samtidigt inte tenderar att lita på EU som institution medan sannolikheten att en medborgare från övriga Eurozonen är emot euron ökar med 34 procent om medborgaren samtidigt inte tenderar att lita på EU som institution. I modell 2 syns att tillit till EU som institution och EU-anknytning är viktiga för att förklara varför medborgare i både Sydeuropa och övriga Eurozonen är emot euron. Den oberoende variabeln för EU-anknytning har en statistiskt signifikant oddskvot (b-koefficient) på 1.453 i Sydeuropa och 1.120 i övriga Eurozonen. Detta innebär att en sydeuropé som inte ser sig som EU-medborgare eller europé är dubbelt så sannolik att vara emot euron jämfört med en sydeuropé som ser sig som EU-medborgare och europé. Samma samband gäller för medborgare i övriga Eurozonen men sambandet är dock inte lika starkt.

Det leder oss till en intressant uppfattning att för varje svar som pekar åt negativitet mot tillit till EU som institution eller EU-anknytning ökar sannolikheten för att en Sydeuropé är emot euron i högre grad än en medborgare i övriga Eurozonen. Ett något överraskande resultat i modell 1 och modell 2 är att de två oberoende variabelerna för syn på landets ekonomiska tillstånd och förväntad ekonomisk utveckling på nationell nivå de senaste 12 månaderna är statistiskt signifikant i både Sydeuropa och övriga Eurozonen men där effekten är starkare i övriga Eurozonen när det kommer till förväntan på landets ekonomiska utveckling. Det kan alltså vara så att finansiella krisen inte har påverkat medborgarnas syn på ekonomi mer negativt i Sydeuropa än i övriga Eurozonen. Vilket innebär att medborgares attityd till euron i Sydeuropa inte påverkas mer än medborgare i övriga Eurozonen, i alla fall inte när det kommer till attityder till euron. En medborgare i Sydeuropa som anser att landets ekonomiska tillstånd är dåligt eller förväntar att landets ekonomi ska försämrats de närmsta 12 månaderna behöver alltså inte i högre grad vara emot euro än medborgare i övriga Eurozonen.

5.3 Sydeuropa i relation till övriga Eurozonen

Uppsatsen syfte är att undersöka om sambanden mellan mina oberoende variabler och min beroende variabel är starkare i Sydeuropa än i övriga Eurozonen. Jag söker att besvara om attityder till euron påverkas av syn på nationell ekonomi, förväntning på nationens ekonomi de närmsta 12 månaderna, tillit till EU som institution och EU-anknytning. Uppsatsen har fyra hypoteser som testas. Den första handlar om att sydeuropéer som bedömer att nationell ekonomi är dålig är sannolikt emot euron i högre grad än medborgare i övriga Eurozonen som anser att landets ekonomiska tillstånd är dålig. Ur den logiska regressionsanalysen blev resultatet i modell 1 att sannolikheten att en medborgare i övriga Eurozonen är emot euron och samtidigt anser att landet ekonomiska tillstånd är dålig ökar i nästintill identisk grad jämfört med sambandet i Sydeuropa. I modell 2 är skillnaden i sambandet större vilket innebär att sannolikheten att en medborgare i övriga Eurozonen är emot euron och samtidigt anser att landets ekonomiska tillstånd är dålig ökar i högre grad jämfört med sambandet i Sydeuropa. På grund av signifikansnivån kan jag därför förkasta hypotes 1 och vara säker på att det ej finns en risk att jag förkastar en oberoende variabel på felaktiga grunder. Det vill säga att effekten av den oberoende variabeln inte orsakas av slumpmässighet i datamaterialet.

Hypotes 2 argumenterar för att sydeuropéer som förväntar att landets ekonomi ska försämras de närmsta 12 månaderna är sannolikt emot euron i högre grad än medborgare i Eurozonen som förväntar sig att den nationella ekonomin ska försämras. Resultatet av min logiska regressionsanalys visar i modell 1 och modell 2 att den oberoende variabeln är signifikant i både Sydeuropa och övriga Eurozonen. Risken att slumpen orsakar effekten är liten och därtill visar resultatet på ett positivt samband i både Sydeuropa och övriga Eurozonen men som är starkare i övriga Eurozonen. Det innebär att oavsett om en medborgare i Sydeuropa eller i övriga Eurozonen anser att ekonomin ska försämras de närmsta 12 månaderna är sannolikheten större att medborgaren är emot euron i övriga Eurozonen. Därav kan jag förkasta hypotes 2. Det intressanta med denna hypotes är att resultatet inte går i linje med vad tidigare forskning har studerat syn på ekonomisk utveckling. Everdingen och Raaijs (1998) analys visade att ekonomisk förväntan var en stor faktor till varför medborgare i Nederländerna antingen var emot eller för euron. Medborgare i Nederländerna som ansåg att ekonomin skulle försämrats var alltså i högre grad emot euron. Resultatet i min logiska regressionsanalys visar i Sydeuropa och övriga Eurozonen att medborgare sannolikt är emot euron i högre grad om de samtidigt anser att ekonomin ska försämrats. Däremot var sambandet större i övriga Eurozonen vilket går emot tidigare forskning om Eurokrisens konsekvenser för Sydeuropa och övriga Eurozonen.

Hypotes 3 handlar om att en sydeuropé som inte tenderar att lita på EU sannolikt är emot euron i högre grad än medborgare i övriga eurozonen som inte tenderar att lita på EU. Min logiska regressionsanalys visar att sydeuropéer som inte tenderar att lita på EU i högre grad är emot euron än medborgare i övriga Eurozonen. Jag kan alltså anta hypotes 3 och säga att sambandet uppfylls. Detta säger alltså att det finns en skillnad mellan till vilken grad tillit till EU påverkar att medborgare är emot euron i Sydeuropa och övriga Eurozonen.

Hypotes 4 det vill säga den sista hypotesen i min analys argumenterar för att sydeuropéer som inte ser sig som EU-medborgare eller européer är sannolikt emot euron i högre grad än medborgare i eurozonen som inte ser sig som EU-medborgare eller européer. I den logiska regressionsanalysen visas att detta är den oberoende variabel med allra störst oddskvot (b-koefficient). Låg EU-anknytning verkar alltså vara en oerhört viktig faktor för att förklara

varför medborgare i både Sydeuropa och övriga Eurozonen är emot euron. Sambandet är starkare i modellen för Sydeuropa och vi kan därför säga att det finns stöd för hypotes 4.

Genom att jämföra resultatet för hypotes 3 och 4 kan vi säga några saker. Hypotes 3, tillit till EU som institution har i modell 2 en oddskvot (b-koefficient) på 0.523, det vill säga att det är 52.3 procent högre sannolikhet att en sydeuropé är emot euron om sydeuropéen inte tenderar att lita på EU. I jämförelse med modell 2 för Eurozonen där oddskvoten (b-koefficienten) är 0.340, det vill säga 34 procent högre sannolikhet att en medborgare i övriga Eurozonen är emot euron om medborgaren inte tenderar att lita på EU. Oddskvoten för Sydeuropa är ungefär 35 procent högre än i övriga Eurozonen. Hypotes 4 om EU-anknytning har i modell 2 en oddskvot (b-koefficient) på 1.429, det vill säga att det är mer dubbelt så hög sannolikhet att en sydeuropé är emot euron om sydeuropéen inte ser sig som EU-medborgare eller europé. I jämförelse med modell 2 för Eurozonen där oddskvoten (b-koefficienten) är 1.079, det vill säga ungefär exakt dubbelt så hög sannolikhet att en medborgare i Eurozonen är emot euron om medborgaren inte ser sig som EU-medborgare eller europé. Oddskvoten för Sydeuropa är ungefär 25 procent högre än i övriga Eurozonen. Detta innebär att både hypotes 3 och hypotes 4 får stöd i analysen och därför kan båda två antas. Det är alltså en högre sannolikhet att en sydeuropé är emot euron om sydeuropéen inte tenderar att lita på EU jämfört med om en medborgare i övriga Eurozonen inte tenderar att lita på EU. På samma sätt är det alltså en högre sannolikhet att en sydeuropé är emot euron om sydeuropéen inte ser sig själv som EU-medborgare eller europé jämfört med en medborgare i övriga Eurozonen som inte ser sig själv som EU-medborgare eller europé.

Det är viktigt att inse att bara för att hypotes 1 och hypotes 2 kan förkastas är de inte oanvändbara. De oberoende variablerna för respektive hypotes är signifikanta och oddskvoterna är positiv riktade. Det finns alltså ett samband mellan hypotes 1 och hypotes 2 för att förklara attityd till euron i Sydeuropa i relation till Eurozonen. Det visade sig i analysen att de ekonomiska variablerna på individnivå hade störst samband i övriga Eurozonen vilket gick emot mina hypoteser.

6. Diskussion

Efter att ha gjort en logisk regressionsanalys har jag lyckats identifiera en del förklaringar till varför sydeuropéer och medborgare i övriga Eurozonen är emot euron. På grund av att endast 20% av variationen kunde förklaras i modell 2 där samtliga hypoteser testats återstår 80% av förklaringen till varför sydeuropéer och medborgare i övriga Eurozonen är emot euron. Anledningen till att förklaringsprocenten är så låg kan ha att göra med att de variabler som jag ansåg påverka attityder till euron i hög grad kan kompletteras med ytterligare konkurrerande förklaringar. Det är hursomhelst inget misslyckande utan visar på intressanta mönster och skillnader mellan övriga Eurozonen och Sydeuropa och en öppning för att fortsätta forska på skillnader mellan Eurozonen och regioner i Eurozonen. I framtiden bör mer fokus läggas på att förklara attityder till euron med andra förklaringar som både handlar om ekonomi och identitet och som inte gör det. Min förhoppning var att dessa skulle förklara en större del av variationen men resultatet har visat att detta inte var tillräckligt specifikt för att förklara varför medborgare är emot euron. Resultatet visar också på att det är en komplex process som bidrar till att medborgare skapar attityder.

Resultatet visar att jag utifrån mina hypoteser endast kan anta hypotes 3 och 4 men där jag väljer att förkasta hypotes 1 och hypotes 2 på grund av att dessa hypoteser inte uppfylldes i min logiska regressionsanalys. Det betyder dock inte att ekonomiska faktorer inte påverkar att medborgare i Sydeuropa och övriga Eurozonen är emot euron. Resultatet visar fortfarande att sannolikheten för att sydeuropéer eller medborgare i övriga Eurozonen är emot euron ökar om medborgarna samtidigt anser att landets ekonomiska tillstånd är dålig. Sambandet var dock inte starkare i Sydeuropa och därför inte uppfyllde min hypotes. Däremot är fortfarande både hypotes 1 och hypotes 2 intressanta på grund av att deras signifikans. Identitetsfaktorer som i analysen är tillit till EU som institution och EU-anknytning är högst viktiga faktorer för att förklara varför sydeuropéer och medborgare i övriga Eurozonen är emot euron. Det ser vi i analysen eftersom passformen för modellen steg från 0.066 till 0.209 i Sydeuropa och 0.065 till 0.139 i övriga Eurozonen när EU-anknytning inkluderades. Detta är två variabler som hade varit intressant att forska vidare på och se hur det stämmer överens med övriga regioner i Eurozonen.

Ekonomiska uppfattningar är absolut påverkande faktorer till att medborgare är emot euron. Här är dock inte sambandet med att sannolikheten är större i Sydeuropa uppfyllt. Hubolt & Wratil (2015) argumenterar för att medborgares förväntan på ekonomisk utveckling påverkats negativt av Eurokrisen. I min modell fick jag fram att en sydeuropé som anser att nationell ekonomi ska försämrats de närmsta 12 månaderna är i lägre grad emot euron än i övriga Eurozonen. Det hade därför varit intressant att följa upp denna variabel för att göra ytterligare forskning för att se om man tar med fler kontrollvariabler som exempelvis syn på hushållets ekonomi och privatekonomi. Det kan möjligen göra att mer variation i attityder till euron förklaras av modellen.

Jag har med denna uppsats försökt att visa på att Eurozonen inte är homogen när det kommer till att förklara varför medborgare är emot euron. Det finns skillnader mellan övriga Eurozonen och Sydeuropa när det kommer till attityder till euron. Denna uppsats har också visat på några rent generella lärdomar om attityder till euron. För det första att det är komplicerat att få en helhet kring alla de faktorer som påverkar medborgares attityder till euron i Eurozonen. Genom att isolera en del av Eurozonen, i denna uppsats Sydeuropa i jämförelse med övriga Eurozonen syns hur olika faktorer har olik stark påverkan på attityder till euron. Detta gör det svårt att legitimera analys av hela Eurozonen för att förstå attityder till euron. För det andra att ekonomiska faktorer påverkan på attityder till euron kanske inte skiljer sig lika mycket som tidigare forskning varit inne på. Sen ska det förtydligas att detta endast var två av alla de ekonomiska faktorer som finns. Detta har givetvis en påverkan på resultatet i analysen. Jag anser hursomhelst att detta har öppna upp en möjlighet för att fortsätta forska om attityder till euron och övriga regioner av Eurozonen och sätta det i relation till hela Eurozonen. Fortsatt forskning på detta område är viktigt för att lära oss mer om varför attityder till euron skiljer sig. Med dagens splittring i EU är denna kunskap mer viktig än någonsin.

7. Referenser

Anke Muller-Peters, Roland Pepermans, Guido Kiell, Nicole Battaglia, Suzanne Beckmann, Carole Burgoyne, Minoo Farhangmehr, Gustavo Guzman, Erich Kirchler & Cordula Koenen, (1998) *Explaining attitudes towards the euro: Design of a cross-national study*. Journal of Economic Psychology, Vol 19, (6 uppl), S. 663-680.

Bache, I, Bulmer, Simon, George, Stephen, & Parker, Owen, (2014) *Politics in the European Union*. (4 uppl), Oxford: Oxford University Press.

Banducci, Susan, Karp, Jeffrey A. & Loedel, Peter H, (2003) *The euro, economic interests and multi-level governance: Examining support for the common currency*. European Journal of Political Research. Vol 42, (5 uppl), S. 685–703.

Banducci, Susan, (2009) *Economic interests and public support for the euro*. Journal of European Public Policy Vol 16, S. 564-581.

Bjerling, Johannes & Jonas Ohlsson, (2010) *En introduktion till logistisk regressionsanalys*. Vol 62, Göteborgs Universitet.

Breakwell, Glynis, (1996) *Identity Processes and Social Changes* i Breakwell, Glynis & Lyons, Evanthia (red.), *Changing European Identities: Social Psychological Analyses of Social Change*. Oxford: Butterworth-Heinmann.

Cautrès, Bruna, (2014) *A Collapse in Trust in the EU? Europeans' Attitudes Towards Europe During the Great Recession*. Debates and policies, Vol 134.

European Commission, (2015) *Eurobarometer 83.3 TNS opinion*. GESIS Data Archive, Cologne. ZA5998 Data file Version 1.1.0, [doi:10.4232/1.12798](https://doi.org/10.4232/1.12798)

European Commission, (2017) *Eurobarometer 87.1 TNS opinion*. GESIS Data Archive, Cologne. ZA6861 Data file Version 1.2.0, [doi:10.4232/1.12922](https://doi.org/10.4232/1.12922). Brussels.

European Commission, (2017) *Eurobarometer 87.3 TNS opinion*. GESIS Data Archive, Cologne. ZA6863 Data file Version 1.0.0, [doi:10.4232/1.12847](https://doi.org/10.4232/1.12847). Brussels.

Eurostat, (2017) *HICP- inflation rate, Annual average rate of change %*. Hämtad från Eurostat: <http://ec.europa.eu>
2018-02-05

Everdingen, M van Yvonne & Raij, W.Fred van, (1998) *The Dutch people and the euro: A structural equations analysis relating national identity and economic expectations to attitude towards the euro*. Journal of Economic Psychology. Vol 19, (6 uppl), S. 721-740.

Farina, Fransesco & Tamborini, Roberto, (2017) *Completing Europe's Economic and Monetary Union". Any Support from the citizens?* Economics, The open-Access, open Assessment E-journal, Vol 11.

Gärtner, Manfred, (1997) *Who wants the euro – and why? Economic explanations of public attitudes towards a single European currency*. Public Choice Vol 93, S. 487–510.

Hobolt, Sara & Wratil, Christopher, (2015) *Public opinion and the crisis: the dynamics of support for the euro*. Journal of European Public Policy, Vol 22, S. 238–256.

Hooghe, Liesbet & Marks, Gary, (2008) *A Postfunctionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus*. Cambridge: University Press.

Höpner, Martin & Jurczyk, Bojan, (2015) *How the Eurobarometer Blurs the line between Research and Propaganda*. MPIFG Discussion Paper 15/6, Köln: Max-Planck Institut für Gesellschaftsforschung.

Kosterman, Rick & Feshbach, Seymour, (1989) *Toward a Measure of Patriotic and Nationalistic Attitudes*. *Political Psychology* Vol. 10, (2 uppl), S. 257-274.

Malliaris, A.G, Shaw, Leslie & Shefrin, Hersh, (2016) *The Global Financial Crisis and Its Aftermath Hidden Factors in the Meltdown*. Oxford: Oxford Scholarship online.

Mark, L. Bryan & Stephen, P. Jenkins, (2013) *Regression analysis of country effects using multilevel data: A cautionary tale*. Institute for Social and Economic Research.

Meier-Pesti, Katja & Kirchler, Erich, (2003) *Nationalism and patriotism as determinants of European identity and attitudes towards the euro*. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*. Vol. 32, (6 uppl), S. 685-700.

Moravcsik, Andrew, (2012) *Europe After the Crisis How to Sustain a Common Currency*. Hämtad från Foreign Affairs: <https://www.foreignaffairs.com/articles/europe/2012-05-01/europe-after-crisis> 2018-01-01.

Persson, Mats & Skult, Eva, (2013) *Tillämpad makroekonomi*. Lund: Studentlitteratur AB. S. 46-58.

Risse, Thomas, (2003) *The euro between national and European identity*.
Journal of European Public Policy. 10(4): 487–505.

Sandelin, Bo, (2013) *Ekonomi i EU*. Lund: Studentlitteratur AB S. 119–120).

Sundell, Anders, (2011) *Guide: Logistisk regression*. Hämtad från
SPSS-Akuten:
<https://spssakuten.com/2011/10/01/guide-logistisk-regression/>
2018-01-01

Tosun, Jale Wetzell, Anne & Zapryanova, Galina, (2015) *Coping with Crisis: Europe's Challenges and Strategies*. London: Routledge.

Turner, John, Hogg, Michael, Oakes, Penny, Reicher, Steve, & Wetherell, Margaret, (1987) *Rediscovering the social group: A Self-Categorization Theory*. Oxford: Blackwell.

Worldbank, (2017) *Inflation, GDP deflator (annual %)*. Hämtad från World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files:
<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG?locations=CY-ES>
2017-11-06

Zamorra-Kapoor & Anna Coller, Xavier, (2014) *The effects of the crisis: Why southern Europe?*. American Behavioral Scientist, (Vol 58) S.1511-1516.

8. Appendix

8.1 Bilaga 1. Urval av länder i EB 2017-Spring

Sydeuropa	Original TNS country/Sample ID	Number of samples
Spanien	5	1024
Italien	9	501
Portugal	13	1061
Grekland	4	1010
Cypern	32	1004
Malta	38	500
Övriga Eurozonen	Original TNS country/Sample ID	Number of samples
Belgien	1	1023
Finland	6	1012
Frankrike	7	1004
Irland	8	1021
Luxemburg	10	1048
Nederländerna	11	1015
Österrike	12	1001
Tyskland	20-21	1537
Estland	34	1017
Lettland	36	1001
Litauen	37	510
Slovakien	41	1014
Slovenien	42	1027
		18330

Källa: *European Commission and European Parliament, Brussels (2017): Eurobarometer 87.1 (2017). TNS opinion, Brussels [producer]. GESIS Data Archive, Cologne. ZA6861 Data file Version 1.2.0, doi:10.4232/1.12922 och European Commission, Brussels (2017): Eurobarometer 87.3 (2017). TNS opinion, Brussels [producer]. GESIS Data Archive, Cologne. ZA6863 Data file Version 1.0.0, doi:10.4232/1.12847*

8.2 Bilaga 2. Variabler i uppsats och i EB 2017-Spring

Beroende variabel i uppsats	Beroende variabel i EB 2017-Spring	Originalfråga i EB 2017-Spring
Attityd till euron (0=For/DK, 1=Against)	qa16_1	What is your opinion on each of the following statements? Please tell me for each statement, whether you are for it or against it. A European economic and monetary union with one single currency, the euro
Oberoende variabel i uppsats	Oberoende variabel i EB 2017-Spring	Originalfråga i EB 2017-Spring
Synd på landets ekonomiska tillstånd (0=Good, 1=Bad)	qa1a_1	How would you judge the current situation in each of the following? The situation of the (NATIONALITY) economy
Förväntning på landets ekonomiska utveckling de närmsta 12 månaderna (0=Good, 1=Same, 2=Worse)	qa2a_2	What are your expectations for the next twelve months: will the next twelve months be better, worse or the same, when it comes to...? The economic situation in (OUR COUNTRY)
Tillit till EU som institution (0=Tend to trust, 1=Tend not to trust)	qa8a_9	I would like to ask you a question about how much trust you have in certain institutions. For each of the following institutions, please tell me if you tend to trust it or tend not to trust it. The European Union
EU-anknytning (0= Yes, 1=No)	qd2_1	To what extent do you feel you are a citizen of the EU, does this correspond or not to your own opinion?
Kontrollvariabel i uppsats	Kontrollvariabel i EB 2017-Spring	Originalfråga i EB 2017-Spring
Ålder	d11	How old are you?
Kön	d10	Gender
Sysselsättning	d15a	What is your current occupation?

Källa: European Commission and European Parliament, Brussels (2017): Eurobarometer 87.1 (2017). TNS opinion, Brussels [producer]. GESIS Data Archive, Cologne. ZA6861 Data file Version 1.2.0, doi:10.4232/1.12922 och European Commission, Brussels (2017): Eurobarometer 87.3 (2017). TNS opinion, Brussels [producer]. GESIS Data Archive, Cologne. ZA6863 Data file Version 1.0.0, doi:10.4232/1.12847